

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ КАДРІВ

**Матеріали I навчально-методичної конференції,
присвяченої 212-й річниці від дня заснування ХНМУ**

30 листопада 2016 року

м. Харків

Харків
ХНМУ
2016

УДК 378.091.33-027.22:61(06)
ББК 74.58
С 37

Затверджено вченою радою ХНМУ.
Протокол № 13 від 24.11.2016 р.

Редакційна колегія:

Марковський В.Д. – проректор з науково-педагогічної роботи, проф.,
Фоміна Л.В. – зав. кафедри української мови, основ психології та педагогіки,
Краснікова С.О. – зав. кафедри мовної підготовки іноземних громадян,
Логвінова Ж.І. – зав. методичного кабінету.

С 37 Симуляційне навчання в системі підготовки медичних кадрів: матеріали
L навч.-метод. конф., присвяченої 212-й річниці від дня заснування ХНМУ
(Харків, 30 лист. 2016 р.) / кол. авт. – Харків : ХНМУ, 2016. – 188 с.

Збірник містить статті, підготовлені викладачами Харківського національного медичного університету, які відображають використання симуляційних технологій у вирішенні величезної кількості проблем, які досяжні в будь-який час доби, мають можливість відтворення широкого спектру клінічних умов, зручні з етичної і юридичної точки зору, оскільки новачки здійснюють першу практику, необхідну для опанування різних методів, у тому числі інвазивних процедур не на реальних пацієнтах, коли недосвідченість може мати негативні наслідки для останнього. Так само екзаменатори можуть використовувати симулятори для оцінювання компетентності студентів, що екзамнуються в додипломній, та лікарів – в післядипломній освіті.

Матеріали, наведені у збірнику, дають можливість зрозуміти різноманітні симуляційні технології, які необхідні для професійної підготовки і оцінки професійних навичок та сприяють активізації навчального процесу і покращанню якості освіти.

Збірник розрахований на викладачів вищих медичних закладів.

УДК 378.091.33-027.22:61(06)
ББК 74.58

© Харківський національний
медичний університет, 2016

виступає також педагогічна практика. Під цим поняттям ми розуміємо форму навчання студентів, яка розкриває перед ними закономірності, особливості та основні принципи професійної діяльності (викладання), дає змогу підвищити власну компетентність, майстерність викладача. Усе це свідчить про універсальність симуляційної освіти та важливість її розробки.

Підбиваючи підсумки сказаному робимо висновок, що симуляційна освіта – це така організація навчального процесу, за якої студент вчиться в імітаційній ситуації та засвоює отримані теоретичні знання на практиці.

Література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

2. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи : теорія, практика, історія : навч. посіб. / В.А. Гладуш, Г.І. Лисенко. – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.

3. Егоров В.В. Педагогіка высшей школы : учеб. пособ. / В.В. Егоров, Э.Г. Скибицкий, В.Г. Храпченков. – Новосибирск : САФБД, 2008. – 260 с.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В АКУШЕРСТВІ ТА ГІНЕКОЛОГІЇ

Щербина М.О., Кузьміна О.О.

Проект Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2025 рр. передбачає подальший розвиток вищої медичної освіти, який тісно пов'язаний із впровадженням сучасних галузевих стандартів, системи ліцензування та сертифікації фахівців [1].

Якісне викладання предмета «Акушерство та гінекологія» в сучасних умовах демографічної кризи стає надзвичайно актуальним. Зростання рівня народжуваності, зменшення перинатальної захворюваності та смертності, покращення репродуктивного здоров'я населення є першочерговими завданнями акушерів-гінекологів [2].

Симуляційна освіта є однією з основних методик практичної підготовки медичних фахівців. Відпрацювання навичок на симуляторах та у віртуальних операційних має доведену ефективність. Саме завдяки таким технологіям підготовка фахівців є максимально наближеною до їх реальної діяльності [3].

Мета – підвищення якості підготовки спеціалістів шляхом використання стимуляційних методів навчання як засобу засвоєння практичних навичок з акушерства та гінекології.

Підготовка майбутнього лікаря на клінічній кафедрі передбачає теоретичну підготовку студента та використання набутих знань і професійних умінь на практиці. Методика організації практичних занять спрямована на активне залучення студента у процес надання акушерсько-гінекологічної допомоги пацієнтам, а також формування відповідального ставлення студента як майбутнього фахівця.

Концепція розвитку нової системи підготовки студентів передбачає впровадження в навчальний процес сучасних педагогічних та наукових інно-

вацій відповідно до світових стандартів. Покращанню викладання акушерства та гінекології сприятиме внесення змін до організації навчального процесу, шляхом розвитку стимуляційних методів навчання, створення програм для дистанційного навчання студентів, поліпшення матеріально-технічного забезпечення, комп'ютеризації та інформатизації навчального процесу [4].

Симулятори варіюють від простих фізичних моделей анатомічних структур до складних пристроїв і манекенів з високою механічною реальністю та комп'ютерним управлінням. Видатний психолог та лікар К.К. Платонов писав про особливості навчання фахівців з використанням тренажерів: «Тренажер – це навчальний посібник, що дозволяє формувати навички, необхідні в реальних умовах праці».

Питання забезпечення якості підготовки студентів, підвищення кваліфікації та перепідготовки медичних працівників набуває особливої цінності в період реформування акушерсько-гінекологічної галузі.

Збільшення кількості студентів у вищих медичних закладах, зміна типових методів навчання разом з проблемами безпеки пацієнта та відповідальності медичних працівників обумовлюють внесення корективів у програмах навчання та зміни у методології викладання.

Останнім часом в Україні отримали розвиток створення симуляційних центрів у галузі акушерства, гінекології та неонатології, де проходять відпрацювання практичних навичок на високотехнологічних манекенах-симуляторах. Загальне облаштування цих центрів певною мірою імітує типове оточення у реальних лікувальних закладах з типовим медичним обладнанням [5]. Симуляційні методи навчання включають засвоєння практичних навичок за допомогою спеціального обладнання (манекенів та інших симуляторів) відповідно до затверджених стандартів симуляційних модулів, які мають бути набуті в результаті проходження тренінгу [6].

Практичні заняття проводяться на клінічних базах кафедри акушерства та гінекології №1 та складаються з п'яти структурних частин: участь студентів у ранкових лікарських конференціях з подальшим обов'язковим аналізом конкретних ситуацій у вигляді клінічного розбору вагітних, роділь, породіль та гінекологічних хворих, засвоєння теоретичної частини теми, демонстрація викладачем практичних навичок з конкретної теми, робота студентів щодо відпрацювання практичних навичок під контролем викладача, вирішення ситуаційних завдань та тестовий контроль засвоєння матеріалу.

Для досконалого опанування практичних навичок та кращого засвоєння вивченого матеріалу, активно використовуються фантоми та сучасні муляжі, на яких викладачами використовується засоби, що відображають реальну клінічну ситуацію.

З цією метою в Харківському національному медичному університеті був створений Навчально-науковий інститут з якості освіти, де проводяться практичні заняття зі студентами медичних факультетів з використанням різноманітних фантомів і симуляторів. Планується створення навчально-тренінгової пологової зали та акушерсько-гінекологічної операційної, завдяки яким з'явиться можливість моделювати різні ургентні ситуації та відпрацьовувати необхідний обсяг практичних навичок для кожної з них.

Для кращого проведення симуляційних занять з акушерства та гінекології керівництвом ХНМУ придбаний сучасний фантом NOELLE, який дозволяє моделювати такі клінічні ситуації, як:

- перебіг фізіологічних пологів;
- біомеханізм пологів при тазових передлежаннях;
- дистрес плода та асфіксія новонародженого;
- оперативні вагінальні пологи (акушерські щипці, вакуум-екстракція);
- дистостія плечиків;
- випадіння пуповини;
- еклампсія та прееклампсія;
- серцево-легенева реанімація матері та новонародженого;
- акушерська кровотеча та ін.

Сучасний стан вищої медичної освіти вимагає все нових підходів до вирішення проблем формування особистості високопрофесійного фахівця і стимуляційні методи навчання становлять невід'ємну частину навчального процесу.

Висновки. Таким чином, використання симуляційних технологій на кафедрі акушерства та гінекології № 1 Харківського національного медичного університету підвищує інтерес до процесу навчання студентів і є важливою частиною в формуванні майбутньої професійної майстерності. Розвиток та реформування вищої медичної освіти, приведення до міжнародних стандартів навчально-методичного забезпечення навчального процесу сприятиме підвищенню якості навчання студентів та підготовці нового покоління висококваліфікованих медичних працівників. Подальше втілення у навчальний процес і розвиток симуляційних методів навчання є перспективним щодо підготовки медичних фахівців.

Література:

1. Сучасні актуальні питання педагогічного процесу вищих медичних навчальних закладів: матеріали навч.-метод. конф. [«Проблеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2025 рр.»], (Вінниця, 25 березня 2015 р.) / М-во охорони здоров'я, Вінн. нац. мед. ун-т ім. М.І. Пирогова. – Вінниця: Вінн. нац. мед. ун-т ім. М.І. Пирогова, 2015. – 255 с.
2. Удосконалення системи підвищення кваліфікації лікарів акушерів-гінекологів в Україні/ В.К. Ліхачов, Л.М. Добровольська, Т.Ю. Ляховська [та ін.] // Основні напрямки удосконалення медичних кадрів у сучасних умовах: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава. – 2015. – С. 146–147.
3. Наволокова Н.П. Характеристика педагогічних технологій / Н.П. Наволокова // Біологія. – Харків : ТОВ Видавнична група «Основа», 2014. – № 15. – С. 2–8.
4. Nakanishi, Hideyuki. 2015. «Virtual City Simulator for Education, Training, and Guidance». In Monitoring, Security, and Rescue Techniques in Multiagent Systems, 423–37. Advances in Soft Computing 28.
5. Miller G.E. «The Assessment of Clinical Skills/competence/performance» / G.E. Miller // Academic Medicine: Journal of the Association of American Medical Colleges. – 65 (9 Suppl.). – 2015. – S. 63–67.
6. Riabtseva N. 2014. The Establishment of Simulation Centers in Four Perinatal Hospitals in Ukraine / N. Riabtseva, M. Raab, A. Correia // SESAM. – 2015. - Poznan, Poland.

Степаненко О.Ю., Карамишев В.Д., Деева Т.В., Панасенко В.О., Клочко Н.І.	
МЕТОДИ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ	152
Терещенко А.О., Шиян Д.М.	
СИМУЛЯЦІЙНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ	154
Фоміна Л.В., Кулікова І.І.	
РОЛЬ ПЕДАГОГА В СИМУЛЯЦІЙНІЙ ОСВІТІ	157
Фоміна Л.В., Скорбач Т.В., Калініченко О.В.	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ	159
Фролова Т.В., Охупкіна О.В., Сіняєва І.Р., Терещенкова І.І., Атаманова О.В.	
ЗАСТОСУВАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	162
Хаустов М.М., Бачинський Р.О., Гордієнко Н.О., Поручіков В.В.	
РОЛЬ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТА-МЕДИКА	164
Чернобай Л.В., Глоба Н.С., Ісаєва І.М., Кармазіна І.С.	
ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ	166
Чумаченко Т.О., Семішев В.І.	
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ЕПІДЕМІОЛОГІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ СИМУЛЯЦІЇ ЕПІДЕМІЧНОГО ПРОЦЕСУ	168
Чухно І.А.	
ЗАСТОСУВАННЯ СИТУАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З УПРАВЛІНСЬКИХ ДИСЦИПЛІН	171
Шевченко С.І., Шевченко Р.С., Прийменко Д.С., Циганенко О.С.	
СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ ХІРУРГІЇ	173
Шейко А.О.	
ЖИТТЄВА НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ	175
Щербина М.О., Кузьміна О.О.	
ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В АКУШЕРСТВІ ТА ГІНЕКОЛОГІЇ	177
Щербина І.М., Ткачова О.В., Диннік О.О.	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ЗА ПРОФІЛЕМ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ»	180

Формат А5. Ризографія. Ум. друк. арк.11,75.
Прим. Зам. № . 16-33325

Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Леніна, 4, м. Харків, 61022
izdat@knhmu.kharkov.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видав-ництв, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.